DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA DE ENTERITIDE QUAM PRO...

Rodolfo Manni

DISSERTATIO
INAUGURALIS MEDICA
DE ENTERITIDE

QUAM

PRO DOCTORIS GRADU ADIPISCENDO

Publico judicio submittit

RUDOLPHUS MANNL

BOHEMUS CAROLO-THERMENSIS

PATAVII
TYPIS CARTALLIER
M. DCCC. XXXVI

NOTIO ET DEFINITIO.

Inflammatio intestinorum, Εντεριτις ab εντερον, colica inflammatoria, febris intestinorum inflammatoria, gallice, *inflammation des intestins*, anglice, *inflammation of the bowels*, italice, *infiammazione degli intestini*, germanice, Entzündung der Gedärme, a variis auctoribus vario definitur modo:

Boerhaave: (1) Inflammatio intestinorum est dolor acutissimus ardens, fixus, cum vomitu, alvo clausa et febre.

Sauvages: (2) Dolor circa umbilicum vehemens, cum meteorismo, pyrexia acuta, ileo, vel dysenteria.

Linnaeus: (3) Febris cum evacuatione abdominis, colica atroci, tensiva calente.

Vogel: (4) Intestini inflammatio, febris assodes,

---

(1) Aphorismus 960

(2) Nosolog. method. T. 2.

(3) Cullenii Synop. morb.

(4) Defini. gener. morb.

phricodes, cruciatus ventris intolerabilis, flatuum, et stercoris retentio, aut dysenteria.

Cullen: (1) Pyrexia typhodes, dolor abdominis pungens, tendens circa umbilicum, torquens, vomitus, alvus pertinaciter adstricta.

Frank: (2) jam magis completam statuit definitionem. Juxta illum enteritis est morbus cum febre acuta, cum tensione et dolore interno, vel ad unam vel ad omnes regiones extenso, ardente, pungente, acutissimo per vices moderato, sed mox redeunte, ac ad summam atrocitatem adaucto cum vomituritione, meteorismo pertinaci, utplurimum alvi obstructione ac interdum cum diarrhoea et tenesmo.

Optime autem enteritidem cel. Swediaur (3) sequenti modo definit: Est morbus cum pyrexia primaria vel secundaria, cum pulsu frequenti, quandoque forti, suppresso vel duro, quandoque molli, contracto et duro. Dolor in quadam parte abdominis, prout vel intestinum duodenum, vel coecum, vel colon aut rectum afficiuntur, varians, saepe summe acutus, plerumque circa umbilicum torquens, quandoque per totum abdomen extensus, pneumatosis, alvus pertina-

(1) Synop gener morb XVI.
(2) Epitome de curand hom morb T. 2 p 249
(3) Systema nosol method T. 1. p. 92

citer adstricta, nausea, vomituritio, vomitus ingestorum et dein etiam faecum.

DESCRIPTIO

Incipit morbus cum horrore, quem sequitur calor et artuum dedolatio. Dolor abdominis ab initio mitis, vel ad regionem umbilicalem vel ad totius abdominis plagam extensus, mox remittit, mox immaniter ingravescit, et nonnunquam pro ventris tormine habetur, imprimis cum ructus inanes assidui et borborygmi dolentes subintrent (1). Mox autem dolor majorem attingit gradum, ita, ut nec levissimum ferat attactum aeger, et paroxysmum, quem praesentiens, vultu miserabili atque ejulatu ceu praesentem exhorret et aversatur (2) Associant se nausea, vomituritio et vomitus ipse, lingua sicca, nonnunquam rubra, sitis magna, anxietates praecordiales, tussis, respiratio citata, inspiratio profunda, ob diaphragmatis ad intestina pressionem impedita. Abdomen nunc magis extenditur, majorem adquirit duritiem, et omnem attactum dolentissime recusat. Conquaeritur aeger de aestu interno ac viscerum abdominalium ardore, adest

(1) Aretaeus de caus. et sig. morb. lib. II. cap. VI. p. 18

(2) Syden. Opera univ. sect. IV. cap. VII. p. 259.

vel alvi obstructio aut diarrhoea, urina excernitur parca, flammea, pulsus tanguntur frequentes, parvi, inaequales, duri. Aucto morbo constantior et magis intolerabilis fit dolor; accedunt singultus, lipothymiae, convulsiones, delirium; vomitus increscit, oritur ileus, et tandem scenam tristem claudit mors.

Cum autem intestina tam tenuia, quam crassa inflammatione prehendantur, hinc symptomata, superius recensita juxta inflammationis sedem plus minusve emergunt. Quo propius inflammatio haeret ventriculo, eo magis observantur nausea, ructus, vomituritiones, vomitus, anxietates, singultus, dolor magis in regione umbilicali locum fixum tenet, et febris validior est.

In intestinorum crassorum, praeprimis autem recti inflammatione praesto est tenesmus, quo mucus albus copiose exprimitur, atque intestinum ipsum tanquam pannus scarlatinus rubens cum ingente dolore ex sede sua protruditur. Dolor dein magis urget in regione lumbali sub costis spuriis, et vel in hoc vel in alio latere molestat. In viris saepe etiam molesta vexat stranguria (1).

Qua symptomata hujus morbi essentialia adduci possunt: febris, dolor inflammatorius intolerabilis,

(1) Hippocrates Aphor 58 Sect V. Charl T IX p. 230

vomitus, et vel alvi obstipatio vel diarrhoea. Interim non obstantibus his signis medicus practicus quam maxime attentus esse debet, ne morbum hunc praetervideat, nam teste Riverio (1), Haenio (2), datur intestinorum inflammatio absque febre et dolore. Rosa (3) universum systema intestinorum inflammatione correptum invenit, quin in toto morbi decursu minimus pulsus intensio aut febrilis motus observari potuisset. Simson (4) dicit « non decipiantur medici, credentes, nullam intestinorum inflammationem adesse, si febris absit. Sic secto cadavere detecta fuit intestinorum inflammatio, qua aeger durissimis sub doloribus animam efflavit, quin minima febris vestigia observari potuissent. » (5) Enteritidem absque omni dolore describit Morgagni (6). Signa, quibus haec intestinorum inflammatio occulta cognosci possit, docet, Morgagni (7) « Pulsus humilis et debilis potius, et qui, si bene attendas, sibi obscure et dissimilis sit, abdomen autem tensum et durum cum dolore quodam, facies

(1) Med. pract. Vol. IV. T. 2
(2) Ratio medendi P. XIV. sect. 1. cap. 3
(3) Act. n. c. T. 8 obs. 47
(4) Morgagni epist. XXXV. n. 22
(5) Acta n. c. T. 1. obs. 74
(6) De sed. et causs. morb. epis. 29. n. 11.
(7) l. c. n. 21

denique insoliti aliquid, sed in aliis aliud ostendens, ut interdum oculos quasi exterrefactos, alias livorem quemdam circa labia animadverterim, haec, inquit, fere, nam aliquando linguam etiam adnotavi haud bene se habentem, et quamdam sitim, mihi accidit, ut in ejusmodi casibus se observanda praebuerint.» Praecipue inflammationes hae intestinorum occultae, in febribus biliosis, putridis, et nervosis, si morbo diutius durante, neque emetica neque purgantia mitiora nec venae sectio aut refrigerantium usus dolorem aliosve capitis affectus et ciborum aversationem tollere valent, si lingua muco fusco vel nigro tegitur, si aegri anxie respirant, sensum gravativum inamoenum in quacunque abdominis regione accusant, si singultus et genarum rubedo se associant, abdomen durum et tensum est. Ludwig (1) inflammationes in febribus putridis occurrentes non qua tales agnoscit, et ex serie horum morborum expungendas esse censet. Interim experientia ad lectum aegrotantium, sectiones cadaverum, et historiae morborum medicorum tam vetustiorum quam neotericorum hanc complicationem luce clarius evincunt. Sic Moucet (2) febrem describit bilioso putridam, ubi intestina demortuorum

(1) Advers. med. Vol. 1. p. 1. p. 62

(2) Journal de Méd. T. XI. p. 61.

inflammata et gangraenosa inventa fuerunt. Darlue (1) de alia loquitur epidemica bilioso putrida, in qua juxta cadaverum sectionem omnes hoc morbo laborantes potius ab inflammatione abripiebantur. Idem Spiegl (2) affirmat, dicens: » quoties mecum repeto, quae in dissectione a semitertiana demortuorum observavi, toties nil aliud potui cognoscere, quam inflammationes in ventriculo, intestinis, hinc etc. Lind in febri Indiorum flava eandem fecit observationem. Malouin (3) in descriptione duarum epidemiarum naturae bilioso-putridae ait: » Ils etaient parsemés des ulceres, et leur partie évaluéa etoit fardue d'une espèce de glaire. Ferro (4) describit febrem mesentericam Baglivii colluvia impuritatum in abdomine, inflammatione intestinorum occulta stipatam. In febrium mesentericarum continuatione dicit: » Fefellit morbi initium remissione, gustu amaro, lingua impura, ast latuit inflammatio intastinorum tanto vehementior, quanto mitiora ab initio monstraverat symptomata (5). » Idem acutor finita historia de duobus aegrotis febre

(1) Loco modo citato.
(2) De feb. semiterl T. 11 S. 19.
(3) Memoire de l'acad. des scien. de Paris 1753. p. 62.
(4) Ephemer med p 32.
(5) l. c. p. 46

ardente Hippocratis laborantibus monet: docet haec historia, quam tenso sub involucro latere possit inflammatio, ita, ut sanguis dissolutus aliquot diebus post densissimam phlogoseos tenacitatem praesente licet omni bilioso et putrido apparatu primaria morbi sit causa, quae praecipuam medici curam exposcit.

Inflammatio intestinorum semper comitatur febre continua vel continua remittente, cujus character vel est activus vel passivus. Activus cognoscitur ex constitutione aegri, epidemia annua morbis inflammatoriis progignendis favente, porro ex causa occasionali, ex morbi repentino ingressu, ex febris natura, et ejus decursu acutissimo. Characterem passivum induit febris, si aegrotantis diathesis favet, nimiae excretiones praecesserunt, et evacuationes sanguineae justo diutius continuantur.

DECURSUS

Decursus hujus morbi est acutissimus; nam tertia saepe die moriuntur aegri, sic Hippocrates: (1) lethalis hic morbus est, nam tertio, quinto aut septimo die moriuntur. Si autem jam ab initio morbi therapia congrua adhibita fuerit, et aliae faveant circumstantiae,

(1) De morb lib. III.

resolutio quoque die quarta vel septima impetratur. Interim tamen nonnunquam longius excurrit, praecipue si morbus characterem passivum assumit, et vel in suppurationem vel indurationem assumit. Remissionibus medicus non seducatur, nam aliquot horis elapsis, morbus nova adgreditur saevitia.

DIVISIO

Sauvages (1) enteritidem dividit in idiopathicam et et symptomaticam. Ad primam pertinet 1. iliaca, 2. colica. Ad alteram 1. enteritis flatulenta, 2. enterocelica.

Petrus Frank (2) intestinorum inflammationem divisit in phlegmonosam, quae profundius in tractus intestinalis membranis, imprimis cellulari sedem figit, et erysipelaceam, quae externam potius canalis alimentaris superficiem occupat. In primariam, quae nullo alio morbo praegresso, aegros praehendit, et secundariam, aliis morbis succedentem, quae posterior auctore Frank ad erysipelaceam potius spectat, et nonnunquam epidemico cuidam influxui originem debet.

Swediaur (3) hanc enteritidis habet divisionem:

(1) Op. cit.
(2) Ept. cit.
(3) Syst. cit.

1. Enteritis phlegmonodes, ubi inflammatio residet in membrana cellulosa.

2. Enteritis blennodes, ubi inflammatio membranam mucosam obsidet.

3. Enteritis inodes, si membrana fibrosa inflammatione occupatur.

Harum species statuit:

a) Enteritidem sthenicam. Illius symptomata sunt pulsus frequens, parvus, contractus, suppressus, nonnunquam etiam fortis, plenus, durus.

b) Asthenicam, ad quam spectat putrida et typhosa.

c) Metastaticam a materia morbosa, metastatica in tubo alimentari decumbente, e. g. a metastasi lactea, artritica, rheumatica, erysipelacea etc.

d) Enteritidem biliosam a bile acri, in tubo intestinali redundante, eumque irritante.

e) Enteritidem spasmodicam, quae vel a flatibus, vel animi pathematibus, vel a calculis felleis ductum choledochum irritantibus oritur.

f) Stenoticam, quae coarctationi tubi intestinalis, aut herniae, aut volvulo, aut faecibus induratis, vel accumulatis, aut vermibus originem debet.

g) Traumaticam, quae violentiis externis tubo intestinali illatis exoritur. Dispescitur denique adhuc in activam et chronicam.

DIAGNOSIS

Morbi, quibuscum intestinorum inflammatio confundi potest, sunt:

Colica; differt autem a priori febris absentia, dolor in colica non adeo observat locum fixum, non est continuus, sed periodicus, sensibilitas abdominis non tanta ac in enteritide, vomitus rarior, et ingesta non rejiciuntur, abdomen non adeo tensum et expansum est, anxietates minori intensitata vexant, et dolor ab ingestis non exasperatur.

A peritoneitide distinguitur tumore magis circumscripto, dolore superficiali non tam acuto, pulsu minus parvo et contracto, vomitu et alvi pertinaci obstructione deficiente.

Nephritis; in hac autem dolor magis urget ardens, lancinans in regione lumbali per uretherum decursum usque ad vesicam urinariam, aut per vasa spermatica ad testem, quem nonnunquam retrahit. Observatur stupor unius alteriusve femoris, urina tenuis vel aquosa est, vel sanguine mixta, et in summo morbi augmento excretio urinae penitus silet, pulsusve ab initio morbi plenus vel vibrans tangitur.

Nonnunquam etiam confunditur enteritis cum hepatitide, sed in hac symptomata plane occurrunt alia, prouti vel pars concava, vel convexa inflammatione

tenetur. Si concava pars inflammatur, dolor ab aegro in hypochondrio dextro accusatur tensivus, gravativus, idemque ad latus dextrum, humerumque partis ejusdem pervenit, decubitus in latere sinistro dolorificus. Tussis frequentior est partim ex diaphragmatis irritatione, partim etiam ex nervorum consensu. Sapor adest amarus, ructus amari, albuginea flavet, et urina profunde tincta est. Febris non tam vehemens observatur, et pulsus plerumque mollis tangitur. Si pars convexa hepatis inflammatione obsessa est, tunc dolor magis est urens, pungens, qui ab attactu augetur, hypochondrium dextrum tumet, nonnumquam observatur stupor extremitatum lateris dextri et debilitas oculi dextri majorque rubedo genae dextrae. Monente Vogelio (1) bene attendere debet medicus, ne enteritidem habeat pro psoitide, cujus eminens symptoma est dolor tensivus, qui a dorso per regionem lumbalem ad inguina et femora usque sub quovis extremitatum inferiorum motu adaugetur.

Pleuritis sequentibus se distinguit symptomatibus: pleuritide laborantes habent respirationem abdominalem, quia thoracem ob doloris pungentis augmentum in hoc vel altero latere movere non audent, praeterea inspiratio profunde ob tussis et doloris augmen-

(1) Op. cit.

tum impeditur, sputa hinc inde striis sanguineis intime sunt mixta, quae omnia in enteritide desunt.

Leak et plures alii medici anglici nos attentos reddunt, na in variis febris puerperalis speciebus metritidem suspicaremur, quia causa in omenti et intestinorum inflammationa residet; quae saepe suppurata invenit.

DE CAUSIS

Causae, hunc morbum producentes, sunt vel disponentes vel excitantes. Disponit constitutio objecti, aetas juvenilis, magis sexus foemineus quam masculus, constitutio atmosphaerica phlogosi in genere favens frigido-sicca, intestinorum indurationes etc.

Ad excitantes spectant:

Intestinorum vulneratio, hepatitis, gastritis, peritonitis, nephritis etc., ubi inflammatio ad intestina propagatur; rheumatismi, herpetis, arthritidis, scabici suppressio, et ulcerum praematura consolidatio; purgantia drastica, mucum intestinorum deradentia, alöetica, abortiva imprimis remedia et venena acria; acre biliosum putridum, dysentericum, erysipelaceum; spasmi violenti intestinorum, hernia incarcerata, volvulus, materiae durae intestina obstruentes; vermes in tubo intestinali stabulantes, hunc laedentes et perforantes; potus spirituosi affatim hausti, et cibi calidi,

aut rebus aromaticis conditi ingestio: suppressio profluviorum consuetorum uti haemorrhoidum, menstruorum, lochiorum, diarrhoeae criticae et habitualis; refrigerium praecipue pedum, dormitio in humo frigida, potus gelidus in calefacto corpore; laesiones intestini recti per rudiorem clysmatum applicationem, aut suppositoria acria; colicae male tractatae aut praetervisae; animi pathemata excitantia, praeprimis ira etc.

TERMINATIONES

Intestinorum inflammatio, uti quilibet alius morbus terminatur vel in salutem, vel in alios morbos, vel in mortem.

In sanitatem abit, si diagnosis rite instituitur, et morbus rite tractatur. Contingit autem resolutio die quarta vel septima sudore sat largo aequali, urina sedimentum puriforme aut lateritium deponente, vel diarrhoea blanda, quae materiam puriformem, vel subcruentam vel biliosam excernit, fluxu haemorrhoidali, lochiorum comparente. Vomitus et anxietates evanescunt, abdomen antea tensum durum et dolens nunc concidit, et rudiorem fert contrectationem. In mortem abit, si inflammatio ab initio vehemens fuerit, et totum canalis intestinalis tractum prehenderit, si singultus, delirium se associent, et si ab initio mor-

bi apparatus adaequatus non adhibeatur. Moriuntur tunc quarto vel septimo die.

In alios morbos terminatur fere semper letbum adferentes, uti in suppurationem, adbaesionem, induratioaem et gangraenam. Transitum inflammationis in suppurationem indicant mutatio doloris acuti io obtusum et gravem, horrores sine causa febri se immiscentes, et febris mitior. Sequelae suppurationis sunt variae, pro varia via, quam pus sibi parat. Laetior eventus speratur, si abscessus in canalem intestinorum rumpit, aut extrorsum per peritoneum, musculos abdominales et integumenta communia depletur. Interim tamen io duobus bis casibus plenaria valetudo vix restituitur, nam in priori remanent fistulae et aliae difficultates, in altero intestinorum ulcera, tabes et febris hectica Si pus in cavum abdominis effuoditur, tunc oritur ascites purulentus lethalis. Rarius etiam pus per vesicam urinariam exit.

Induratio timenda est ex protracta et non ad modum valida inflammatione praegressa. Formata autem dignoscitur, inflammationis signis evanescentibus, dolore premente et obtuso in loco ioflammato remanente, alvo tardiori et cum torminibus secedente. Tractu temporis intestinum magis magisque angustatur, et oritur ilaeus lethalis, aut induratio abit in ulcus cancrosum quod durissimis sub doloribus, vomitu, singultu etc. mortem inevitabilem adfert.

Exitus inflammationis in gangraenam signa sunt sequentia: dolores repentine cessant, abdomen intumescit, et percussum meteorice resonat, vesicae coloris fusci supra partem inflammatam, singultus vexat continuus, aeger faciem exhibet Hippocraticam, extremitates frigent, sudore viscido frigidoque totum corpus tegitur. Adsunt animi deliquia, lipothymiae, delirium, faeces sponte aegro inscio deponuntur lividae, cineritiae, saniosae, foetentissimae, pulsus tanguntur exiles, intermittentes et debilissimi. In nonnullis mentis particularis serenitas ad ultimum usque spiritum observatur. In sectione cadaverum intestinorum inflammatione demortuorum, inveniuntur intestina maculis rubris obsessa, gangraenosa, a flatibus distenta aut disrupta, vel faecibus obturata, lympha exsudata circumvoluta, et invicem cohaerentia. Omentum intestinis concretum, induratum, vel putredine penitus devastatum, pancreas inflammatum vel incrassatum. Peritoneum, et diaphragmatis margo inflammatus est, mesenterium induratum, aut suppuratione penitus deletum. In cavo abdominis reperiuntur vel puris vel lymphae coagulabilis effusiones

PROGNOSIS

Intestinorum inflammatio omnino morbum sistit dolorificum, maxime periculosum, et uti antea dixi,

nonnunquam fallacem. In genere in prognosi statuenda medicus nunquam praetervideat constitutionem annuam, epidemicam constitutionem aegri, aetatem, sexum, febris indolem et inflammationis locum. Quo majori irritabilitate et sensibilitate praeditum est subjectum, eo magis timendum. In gravidis et puerperis majus premit periculum, praeprimis in postremis, quia diagnosis difficilis est factu. Porro in prognosi instituenda multum interest scire, an inflammatio sit erysipelacea aut phlegmonosa, nam prior exitum agnoscit in gangraenam, altera in suppurationem, hinc non adeo anxia. Inflammatio intestinorum tenuium magis timenda, quam crassorum. Magnum periculum adferunt inflammationes intestinorum in febribus putridis aut nervosis occurrentes, nam difficile eruuntur, et vires vitales ad morbum divellendum languent.

Quo graviora ab initio observantur symptomata, eo fatalior morbi exitus sperandus.

Ubi septimo die resolutio morbi non impetratur, plerumque moriuntur aegri.

THERAPIA

In vera et genuina enteritide semper prima est indicatio: phlogoseos processum limitandi, congestiones sanguineas a loco affecto derivandi, nullum autem ad hanc indicationem explendam remedium ex-

istit praestantius, quam venae sectio. Instituatur ergo phlebotomia sat larga ad uncias decem, ad libram, quae, prout febris intensitas aut doloris augmentum requirit, repetenda erit. Non seducatur medicus pulsu parvo, contracto et debili, qui saepissime in enteritide occurrit; nam hae pulsuum qualitates solummodo sistunt debilitatem spuriam, et majorem vasorum sanguineorum evacuationem exposcunt, qua vires vitales antea depressae et apparenter debiles exsurgunt. Fabre mitigata, topica autem affectione adhuc praevalente, in auxilium trabantur hirudines, cucurbitae in loco affecto applicentur. Interne quadrant remedia alvum ducentia, sed cane pejus sunt fugienda purgantia fortiora, drastica. Commendantur ergo: Mannata, Tamar, Salia mitissima, Sal Seignetti, Sal amarum, Soda phosphorata; decocta mucilaginosa ex rad. Altheae, Salep, ex Hordeo, seminibus Lini, emulsiones gummosae, amygdalinae, cannabinae. Laudatur quoque Calomel, sed majorem requirit cautionem, quia immediate in inflammationis locum agit, irritat, et inflammationem exasperat, hinc tantum febri fracta, dolore imminuto, intervallis longioribus, et dosi refracta ad granum semis adhibeatur. Cavendum praeterea ab omnibus narcoticis statu inflammatorio vigente.

Potus semper sit gratus, ne vomitu rejiciatur. Hinc decet: Salep vel decoctum Altheae cum syrupo aliquo grato, aut emulsio amygdalina.

Externe bene adhibentur cataplasmata emollientia non nimis ponderosa, illinitiones ex unguentis emollientibus, balnea tepida cum furf. Tritici et Lacte parata, ad cutis transpirationem promovendam, dolorem mitigandum et vomitum sedandum, sed attendendum, ne balnea nimis sint tepida. Clysmata emollientia, mucilaginosa, quibus Manne aut Sal mite addi potest parva quantitate sed saepius injecta.

In enteritide secundarie semper causae sunt respiciendae et amovendae. Si venena in causa sunt, tunc haec oleosorum, mucilaginosorum et lactis usu sunt obvolvenda, et apparatus antiphlogisticus generosior est opponendus. Si lochiorum, haemorrhoidum, menstruorum fluxus suppressus hunc morbum produxerit, suadentur evacuationes sanguineae ope hirudinum genitalibus vel ano applicatarum, vapores tepidi, pediluvia tepida. Exanthemate retrogressa per irritantia rubefacientia ad pristinum locum revocanda, herniae incarceratae juxta chirurgiae regulas tractandae, et colluvies biliosa, putrida, aeris reddita per mucilaginosa, oleosa, mannata, tamarind. eliminenda est.

Aliam plane curam exposcunt enteritides cum febribus putridis aut nervosis complicatae, in subjectis constitutione tenella, cachectica donatis. Hic venae sectiones rarissime locum sibi vindicant, etsi tamen instituentur, hoc explorandi causa eum maxima cautela et circumspectione fiat, nam missione sanguinis

generaliori vasa collabuntur, vires vitales exhauriuntur, et aeger certo certius orco traditur. Contrario, si solummodo excitantia, stimulantia et antiseptica remedia adhibeantur, inflammatio adaugetur, et gangraena citius invitatur. Optima consulitur aegro, si juxta symptomatum praevalentiam modo hanc, modo illam medandi methodum medicus in auxilium vocet; sed semper caute mercandum cum remediis stimulantibus, alexipharmacis, calefacientibus fortioribus. In tractandis his morbis medicum adhuc dirigere debent anni tempus, constitutio epidemica, endemica, morbi praegressi, aetas, temperamentum et circumstantiae aegrotantis.

Si nisus inflammationis in gangraenam abeundi jam emergat, tunc Moschus, Camphora, Castoreum cum mucilaginosis suadentur. Hoc autem solummodo valet de inflammatione erysipelacea, nam in genuina continuanda est methodus antiphlogistica.

Ubi ex signis antea descriptis elucet, inflammationem in suppurationem terminare, semper quousque vires vigent, apparatus antiphlogisticus est opponendus, et abscessus decoctis cataplasmatibusque emollientibus ad maturitatem deducendus. Si abscessus ruptus est, tunc Cortex peruvianus, Lichen, Myrrha et diaeta lactea ad illum consolidandum quadrant. Quodsi intestinum, quod aliquando fit, cum peritoneo concreverit, abscessum extrinsecus aperire oportet.

Ubi inflammatio a rebus duris intestina obstipantibus eminet, exhibentur per intervalla potiones purgantes ex foliis Sennae, Manna, Tamarind. vel oleum Lini, vel Olivarum aut Amygdalarum cochleatim omni hora, simulque injiciantur clysteres emollientes omni tri-vel quatri-horio. Si autem alvus intra duodecim horas non aperiatur, tunc hydrargyri usus recommendatur. Porriguntur omni quadrante horae drachmae duae, usque ad unc. integram, superbibendo jusculum carnis, et aeger in cubiculo obambulare debet. Si stimulum ad alvum exonerandam non sentiat, idem remedium erit repetendum, simulque clysteres aliquot per intervalla injiciendae sunt, et si Mercurius vivus viam expediat, potione mannata utendum, qua materia obstruens paullatim eliminatur Nonnulli exhiberi suadent globulos plumbeos, sed tristia exempla illorum usum vetant, nam immobiles in intestinis haerent, et inflammationem exasperant Si hac ratione obstruetio non expediatur, alii ope machinae hydraulicae felici cum successu aquam tepidam magna quantitate ano injiciunt. Si autem hoc optatum effectum non praestiterit, jam Praxagoras, Barbette, Bonnet, ipsam suadent abdominis incisionem, ubi intestina sensim educuntur, volvuli locus quaeritur, digitis explicatur, quo facto intestina iterum reponuntur.

Indurationes intestinorum morbum sistunt diagno-

sis difficilis, curationisque longe difficilioris et vix impetrandae. Remedia maxime laudata sunt: Mercurius externe et interne, aqua Laurocerasi, Cicuta, Belladonna, balnea tepida cum sapone. Caveant sibi aegri a medicamentis calefacientibus, irritantibus, emeticis purgantibus et cibis flatus gignentibus. Victus sit tenuis, et alvus tarda per clysmata sollicitanda est.

THESES DEFENDENDÆ.

I.

Oculus quoad materiei structurae nobilitatem cerebrum antecellit.

II.

Viridis caeruleusque objectorum color oculis amicissimus

III.

Cura malorum prosthumorum majoribus plerumque, ac illa morborum primariorum difficultatibus premitur.

IV.

Vita, vitae inimica.

V.

Amaurosis morbus incurabilis.

VI.

Sunt etiam morbi, qui in utero materno praeparantur.

VII.

Febris exanthematica absque exanthemate quoque existit.

VIII

Vitae genus laboriosum et egestas optima podagrae medicamenta

IX.

China et Hydrargyrum jure medicamina specifica nominantur.

X.

Inflammationem pulmonum parenchimatosam a specifica sine stethoscopio non distingues.

XI.

Certa virginitatis non dantur signa

XII.

Perturbationes nervosae frequentius per hygienem, quam per therapiam sanantur.

XIII

Corporis exercitatio ad intellectus facultates alendas summopere confert.

XIV.

Omnia artis medicae systemata imperfecta.

XV.

Mere locales non dantur morbi.

XVI.

In rerum natura mors non existit.